

Til lovforslag nr. L 97

Folketinget 2015-16

Skriftlig fremsættelse (16. december 2015)

Justitsministeren (Søren Pind):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet)

(Lovforslag nr. L 97)

Der er sket en stigning i antallet af klagesager, som bliver rejst uden rimelig grund ved internationale klageorganer. Ofte er der tale om, at afviste asylansøgere uden rimelig grund indgiver klage til en FN-komité.

Danmark yder som et af de få lande i verden økonomisk hjælp (såkaldt retshjælp) til personer, der klager over Danmark til internationale klageorganer.

Retshjælpen ydes efter lov nr. 940 af 20. december 1999 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner (retshjælpsloven). Retshjælpen omfatter navnlig betaling af advokatudgifter. Betingelsen for, at en person kan opnå retshjælp, er alene, at klageorganet anmoder den danske regering om såkaldte retlige bemærkninger til sagen.

Retshjælpsordningen bygger på den forudsætning, at de internationale klageorganer – forinden regeringen anmodes om bemærkninger – nærmere overvejer klagens genstand, og om klagebetingelserne er opfyldt, således at en anmodning om retlige bemærkninger i almindelighed kan tages som udtryk for, at klageren har en rimelig grund til at føre klagesagen.

De senere års praksis fra de internationale klageorganer viser imidlertid, at denne forudsætning ikke kan lægges til grund, for så vidt angår klagesager ved FN-komitéerne.

I modsætning til de forudsætninger, som lå til grund for retshjælpsordningen, har FN-komitéerne i praksis vist sig at være tilbageholdende med af egen drift at afvise klager, som ikke opfylder klagebetingelserne, eller som der i øvrigt ikke i henhold til FN-komitéernes egne procesreglementer er grundlag for at optage til behandling i komitéerne. Der er således en række eksempler på sager, hvor den danske regering af en FN-komité er blevet anmodet om retlige bemærkninger, selvom det synes klart, at sagen ikke skulle have været optaget til behandling i komitéen.

Dette indebærer, at klager i en række tilfælde får godtgjort udgifterne forbundet med at føre sager ved FN-komitéerne, som der ikke er rimelig grund til at føre. Dette er i sig selv u hensigtsmæssigt.

Hertil kommer, at retshjælpsordningen i sin nuværende udformning og i kombination med komitéernes praksis tilskynder afviste asylansøgere til at anvende komitéerne som en almindelig ankeinstans i forhold til danske myndigheders afgørelse i sagen (som ofte vil være prøvet i flere instanser). Det er hverken formålet med de individuelle klageadgange eller retshjælpsordningen. Der er samtidig risiko for, at retshjælpsordningen herved understøtter, at FN-komitéerne bruges som en vej til uden rimelig grund at undgå at efterkomme de danske myndigheders endelige afgørelse i sagen, idet den danske regering i de fleste sager anmodes om ikke at udsende klageren eller klagerne af Danmark, så længe vedkommendes sag behandles ved klageorganet.

Der vurderes på denne baggrund at være behov for at ændre reglerne om retshjælp med henblik på at sikre, at der kun ydes retshjælp i sager, som der er rimelig grund til at føre.

Det foreslås med lovforslaget, at det gældende kriterium – hvorefter retshjælp ydes i sager, hvor regeringen er anmodet om retlige bemærkninger – suppleres med et yderligere kriterium om, at klager har rimelig grund til at føre klagesagen.

Ændringen indebærer, at der alene vil kunne ydes retshjælp, hvis klager har en rimelig grund til at føre sagen, hvilket også er en betingelse for at få fri proces ved de danske domstole.

Det foreslås videreført, at det skal være Civilstyrelsen, der som første instans skal træffe afgørelse i sagerne, og dermed vurdere, om det nye kriterium er opfyldt. Som nyt element i ordningen foreslås der indført en klageadgang til Procesbevillingsnævnet, således at afslag på retshjælp vil kunne indbringes for en uafhængig instans.

Den foreslåede lovændring omfatter alle internationale individuelle klageadgange, som Danmark har tiltrådt, dvs. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD), FN's Menneskerettighedskomité (CCPR), FN's Racediskriminationskomité (CERD), FN's Torturkomité (CAT), FN's Kvindekommité (CEDAW), FN's Handicapkomité (CRPD) og FN's Børnekomité (CRC). Lovændringen forventes dog alene at få betydning for retshjælp i klagesager ved FN-komi-

téerne, idet EMD følger en anden praksis end FN-komitéerne i forhold til at forhåndsvurdere og afvise sager. Klagesager, som der ikke er rimelig grund til at føre, afvises således af EMD, uden at regeringen anmodes om retlige bemærkninger i overensstemmelse med de forudsætninger, der ligger til grund for retshjælpsordningen.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.